

DOI: <https://doi.org/10.71404/PPSS.2024.2.56>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Олександр Васильович ФІЛИПЮК,

*аспірант відділу аспірантури
(ад'юнктури) і докторантури
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Сучасний світ характеризується швидкими технологічними змінами, що впливають на всі сфери суспільного життя, включаючи юридичну діяльність. Зокрема, цифровізація створює нові можливості для вдосконалення адвокатської роботи, підвищення ефективності надання правової допомоги, забезпечення прозорості та доступності послуг. У цьому контексті важливо визначити адміністративно-правові механізми впровадження технологічних інновацій, які сприятимуть адаптації адвокатської діяльності до цифрової епохи.

Цифровізація адвокатської діяльності стає важливим фактором трансформації правничої сфери, оскільки вона впливає на кожний етап взаємодії адвоката з клієнтами, державними органами та судовими установами. Цей процес є необхідною відповіддю на потреби сучасного суспільства, яке очікує швидких, зручних і прозорих юридичних послуг. Впровадження технологій в адвокатуру створює унікальні можливості для оптимізації робочих процесів, водночас висуваючи нові вимоги до професійної діяльності юристів. Одним із важливих аспектів цифровізації є автоматизація документообігу, що сприяє зниженню навантаження на адвокатів, скороченню часу на виконання рутинних завдань і усуненню людського фактора при обробці юридичних документів. Використання спеціалізованих програмних рішень дозволяє забезпечити точність введення даних і спрощує управління великими обсягами інформації[1]. Електронні кабінети адвокатів, які стають все більш популярними, пропонують інструменти для зберігання й обробки матеріалів справи, подачі електронних заяв до суду та інших установ, а також для комунікації з клієнтами через захищені канали зв'язку. Інновації, такі як цифрові платформи для дистанційної роботи, не лише надають можливість швидкої комунікації між адвокатами та їхніми клієнтами, а й дозволяють розширити географію надання юридичних послуг. Завдяки використанню відеоконференцій, онлайн-консультацій та електронного обміну документами адвокати мають змогу надавати послуги навіть у віддалених регіонах, що значно розширює доступ до правової допомоги для населення. Електронний підпис ідеально підходить для засвідчення автентичності документів, що суттєво спрощує юридичну діяльність у цифровому середовищі. Разом із тим цифровізація ставить перед адвокатами нові виклики, що стосуються як

професійної адаптації до змін, так і забезпечення безпеки цифрових процесів. Однією з головних проблем є необхідність опанування нових технологій, що потребує додаткових зусиль і часу для навчання. Виникає потреба у підвищенні цифрової грамотності, яка включає вміння працювати з програмним забезпеченням, аналізувати ризики кібератак і забезпечувати захист конфіденційної інформації клієнтів. Питання кібербезпеки стає надзвичайно актуальним у контексті цифровізації адвокатської діяльності, адже зростання обсягів електронного обміну інформацією збільшує ймовірність несанкціонованого доступу до даних. Необхідно впроваджувати сучасні засоби захисту, такі як шифрування, багатофакторна аутентифікація та регулярний аудит інформаційних систем, для забезпечення надійного захисту адвокатської таємниці. Водночас важливим залишається питання дотримання етичних стандартів під час роботи в цифровому середовищі.

На нашу думку, цифровізація адвокатури є одночасно потужним інструментом для модернізації правничої сфери та викликом, який потребує адаптації та впровадження нових підходів до організації роботи. Інтеграція технологічних інновацій має стати стратегічним пріоритетом для адвокатів, адже саме від їхньої готовності до змін залежить майбутній розвиток професії в умовах цифрової епохи.

Ефективна цифровізація адвокатської діяльності є важливим етапом модернізації правової системи, і її успіх значною мірою залежить від адміністративно-правових механізмів, які забезпечують належну організацію цього процесу. Насамперед, це стосується розробки та впровадження відповідних нормативно-правових актів, що регулюють використання цифрових технологій у юридичній сфері. Такі акти мають встановлювати чіткі правила для впровадження електронного документообігу, цифрових підписів і платформ для дистанційної взаємодії, а також визначати правові наслідки застосування цих інструментів. Окрім того, законодавство повинно гарантувати захист персональних даних і конфіденційної інформації клієнтів, що є критично важливим для дотримання етичних стандартів у професійній діяльності. Одним із ключових механізмів цифровізації є створення електронних платформ, які забезпечують централізований доступ до інформації та взаємодію між адвокатами, клієнтами та державними органами. Наприклад, єдиний реєстр адвокатів, інтегрований із державними базами даних, сприяє підвищенню прозорості та довіри до правової системи. Такі платформи також дозволяють спростити процес отримання необхідної інформації, що значно економить час і зменшує адміністративне навантаження на юристів[2]. Електронні сервіси повинні бути зручними для використання, мати зрозумілий інтерфейс і забезпечувати високий рівень безпеки.

Важливим напрямом впровадження цифровізації є підтримка цифрової грамотності серед адвокатів. Технологічні інновації вимагають від юристів не лише професійних знань у сфері права, але й навичок роботи з сучасними цифровими інструментами. У цьому контексті

надзвичайно важливою є організація державою навчальних програм, курсів і семінарів, спрямованих на підвищення рівня компетентності адвокатів у сфері інформаційних технологій. Така підтримка дозволяє забезпечити адаптацію адвокатів до нових умов роботи та підвищити якість надання правових послуг[3]. Не менш важливим аспектом цифровізації є забезпечення захисту даних і кібербезпеки. Використання цифрових платформ і зберігання інформації в електронному вигляді створює ризики несанкціонованого доступу до конфіденційних даних. Для запобігання таким загрозам необхідно впроваджувати сучасні стандарти інформаційної безпеки, використовувати шифрування даних і багаторівневу аутентифікацію користувачів. Регулярний моніторинг і аудит інформаційних систем дозволяють виявляти та усувати потенційні слабкі місця в системі захисту. Міжнародна співпраця є ще одним вагомим механізмом, який може прискорити процес цифровізації адвокатури. Залучення передового досвіду інших країн у сфері впровадження цифрових технологій у правову систему дозволяє уникнути помилок і запозичити найкращі практики. Це може включати участь у міжнародних програмах, семінарах і форумах, де обговорюються сучасні виклики та можливості цифровізації правових послуг. Міжнародна координація також сприяє створенню спільних стандартів у сфері захисту даних і обміну інформацією.

Ми вважаємо, що адміністративно-правові механізми цифровізації адвокатської діяльності повинні включати розробку законодавчих основ, створення сучасної інфраструктури, навчання фахівців і забезпечення безпеки. Лише за умови комплексного підходу можна досягти ефективної інтеграції технологій у юридичну сферу та забезпечити високий рівень надання правових послуг у цифрову епоху.

Цифровізація адвокатської діяльності приносить низку переваг, які суттєво змінюють процес надання правових послуг, підвищуючи їх якість та ефективність. Однією з ключових переваг є значне скорочення часу, необхідного для виконання рутинних завдань, завдяки автоматизації багатьох процесів. Використання спеціалізованих цифрових платформ і програмних рішень дозволяє швидко обробляти документи, відслідковувати строки виконання завдань і зменшувати ризики, пов'язані з людськими помилками. Це створює можливості для зосередження уваги адвоката на більш складних та аналітичних аспектах роботи.

Прозорість, яку забезпечує цифровізація, також має вагоме значення. Завдяки інтеграції електронних платформ і реєстрів клієнти отримують доступ до інформації про адвокатів і статус своїх справ у режимі реального часу[4]. Це сприяє зміцненню довіри до адвокатської діяльності та правової системи загалом. Крім того, цифрові технології дозволяють забезпечити повну прозорість взаємодії між адвокатом і клієнтом, оскільки всі дії фіксуються й стають доступними для перевірки, що значно зменшує ймовірність корупційних ризиків.

Доступність є ще однією значущою перевагою цифровізації. Впровадження дистанційних інструментів, таких як онлайн-консультації, електронний документообіг і відеоконференції, дозволяє адвокатам працювати з клієнтами незалежно від їхнього місця перебування. Це особливо важливо для людей, які проживають у віддалених регіонах або не мають можливості особисто відвідати офіс адвоката. Усе це робить юридичні послуги доступнішими для широкого кола осіб і розширює географічні межі адвокатської діяльності. Попри значні переваги, цифровізація не позбавлена ризиків, які потребують особливої уваги та належного управління. Одним із найсерйозніших викликів є загроза кібератак. Уразливість електронних систем до хакерських дій і можливість витоку конфіденційних даних клієнтів є критичними проблемами, що можуть підірвати довіру до цифрових технологій[5]. Для їх подолання необхідно впроваджувати високі стандарти кібербезпеки, включаючи багаторівневий захист інформації, регулярний моніторинг систем і застосування передових методів шифрування. Ще одним ризиком є нерівність доступу до цифрових технологій. У регіонах із нерозвинутою інфраструктурою або обмеженим доступом до інтернету адвокати й клієнти стикаються зі значними труднощами у використанні сучасних цифрових інструментів. Це створює дисбаланс у доступі до правових послуг і може призводити до соціальної несправедливості. Подолання цієї проблеми потребує інвестицій у розвиток інфраструктури, спрямованих на забезпечення рівного доступу до технологій[6]. Проблеми довіри до цифрових технологій також залишаються актуальними. Деякі клієнти, особливо старшого віку або з низьким рівнем цифрової грамотності, можуть мати упередження щодо електронних форм взаємодії. Це вимагає додаткових зусиль із боку адвокатів для роз'яснення переваг таких інструментів і забезпечення підтримки клієнтів у процесі їх використання.

Таким чином, цифровізація адвокатської діяльності є потужним інструментом для модернізації правової сфери, який відкриває нові можливості для вдосконалення процесів надання правових послуг. Водночас вона потребує ретельного управління ризиками, пов'язаними з кібербезпекою, рівним доступом до технологій і довірою клієнтів. Балансування між перевагами та викликами цифровізації є ключем до успішної інтеграції інновацій у правову систему.

Отже, цифровізація адвокатської діяльності є невідворотним процесом, який відкриває значні перспективи для розвитку професії, але також потребує ретельного підходу до впровадження. Адміністративно-правові механізми мають стати фундаментом для успішної інтеграції технологічних інновацій у роботу адвокатів. Держава, адвокатура та громадськість повинні спільно працювати над створенням умов для безпечного й ефективного використання цифрових інструментів. Лише за такого підходу адвокатська діяльність зможе повністю реалізувати свій потенціал у цифрову епоху, залишаючись надійним інструментом захисту прав і свобод громадян.

Список використаних джерел

1. Андрущенко Т.А. Адміністративно-правове забезпечення цифровізації в Україні: сучасний стан і перспективи. *Право України*, 2023, № 3, С. 35-42.
2. Бондаренко О.В. Використання цифрових технологій у правозахисній діяльності адвокатури України. *Юридичний часопис Національної академії правових наук України*, 2023, № 4 (72), С. 78-84.
3. Грищенко І.М. Нормативно-правові засади впровадження електронного документообігу в адвокатській діяльності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Право*, 2022, № 5 (89), С. 102-108.
4. Зозуля Ю.В. Захист персональних даних у цифровій адвокатській практиці: міжнародний досвід та національні перспективи. *Право та інновації*, 2024, № 1 (34), С. 23-30. DOI: <https://doi.org/10.32782/PI.2024.1.23>.
5. Коваль Д.С. Електронні сервіси в діяльності адвокатури: правові аспекти і ризики. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2023, № 6 (56), С. 51-57.
6. Оніщенко М.А. Адміністративно-правовий механізм забезпечення кібербезпеки адвокатської діяльності. *Науковий вісник Національного університету внутрішніх справ України*, 2023, № 2 (48), С. 77-83.